

ROND HET ZENDINGSERFGOEDHUIS

Op de drempel van een nieuw kalenderjaar brengen we u graag weer even op de hoogte van de activiteiten van en rond onze stichting.

De start van de *Zendingserfgoedreeks*, begin 2022, is heel goed verlopen. Het eerste boek uit de reeks, *Het verdriet van de zending*, is inmiddels in een derde druk verschenen. Het onderwerp heeft veel mensen aangesproken.

Wij wijzen onze lezers ook graag op *overige publicaties* die, volgens ons, op de een of andere manier verband hebben met 'zending'.

Met het *interviewen* van oud-zendingsarbeiders gaan we rustig door en we zijn heel blij dat het onderzoek naar *kinder- en zendingslectuur* nu afgerond is. Er zijn plannen voor een tentoonstelling op dit gebied in het najaar van 2023. We houden u op de hoogte!

Onder andere door uitbreiding van activiteiten hebben we geconstateerd dat er *extra assistentie* nodig is en het zou mooi zijn als er personen zijn die zich, met ons, willen inzetten voor het werk van de stichting!

In de afgelopen periode kwamen er weer een aantal *bezoekers* langs in Zuidland; wij noemen enkelen van hen.

Er is veel belangstelling voor de nieuwe *zendingserfgoedkalender* en we mochten weer met veel genoegen meewerken aan het verzorgen van *tentoonstellingen*.

Ook in het *buitenland* worden we nogal eens 'gevonden', zo bleek uit een aantal verzoeken om materiaal uit onze collectie te mogen gebruiken.

Er zijn weer flink wat *nieuwe aanwinsten* en dan vragen we nog uw aandacht voor weer een heel bijzonder *object van de maand*

Hylkje Steensma – secretaris

Zendingserfgoedreeks

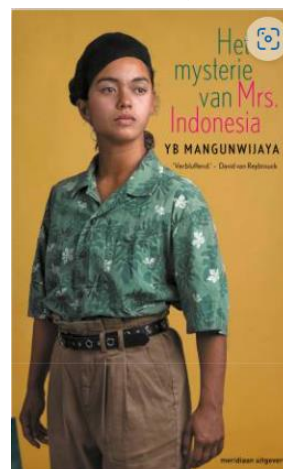
De derde uitgave van de *Zendingserfgoedreeks*, het boek 'Kameroengangers', is gepresenteerd op 8 oktober, tijdens een bijeenkomst van oud-zendingsarbeiders. Een jaar na het lanceren van deze serie mogen we tevreden zijn met dit resultaat. Voor 2023 staan er inmiddels al weer een aantal uitgaven op het programma. De boeken zijn te bestellen via <https://www.zendingserfgoed.nl/publicaties-van-stichting-zendingserfgoed>

Voor dit soort uitgaven – beschrijvingen die een nauwe relatie hebben met zendingswerk – biedt Stichting Zendingserfgoed met de *Zendingserfgoedreeks* mogelijkheden voor publicatie. Iemand die een tekst heeft die hier mogelijk voor in aanmerking komt, kan dat melden via: secretariaat@zendingserfgoed.nl

Interviewproject

We gaan gestaag door met ons interviewproject. Het is boeiend om mensen, lang nadat ze in zendingsdienst waren, te horen vertellen hoe ze nu op die periode terug kijken. Begin twintigste eeuw werden in zendingsdienst alleen gehuwde mannen toegelaten. Het was jarenlang de regel dat mannen werden uitgezonden terwijl hun echtgenote, ook als die zelf een opleiding had afgerond of zelfs al een afgeronde positie in de maatschappij had, alleen mee mocht als 'vrouw van' (dependant).

Cara Ella Schulte Nordholt- Bouwman, lerares Frans, vertelde in een interview dat zij na verloop van tijd ook taalles mocht geven in Salatiga, Indonesië. Het viel haar destijds op dat, zowel van Indonesische kant als in Nederland, weinig belangstelling was voor Indonesische literatuur. Na terugkeer in Nederland, in 1983, begon Cara Ella met het vertalen van Indonesische romans wat

ze beschouwt als een poging te bouwen aan wederzijds begrip over de vrijheidsstrijd en de tijd daarna. Op 7 maart verschijnt bij uitgeverij Meridiaan haar vertaling van 'Durga Umaji' door Y.B. Mangunwijaya onder de Nederlandse titel 'Het mysterie van Mrs. Indonesia'.

Kinder- en jeugdzendingslectuur

Marrit Claus heeft haar onderzoek naar 'Het zendingsbeeld in jeugdzendingsboeken' afgerond. Haar masterscriptie werd beoordeeld met een 8!

Het onderzoek bevestigt - wat ook al een beetje in de verwachting lag - de ongelijkwaardige verhouding tussen zending en 'heiden' en de stereotyperende wijze waarop beide personages worden geportretteerd. Het is heel opvallend dat die benadering door de jaren heen, vanaf het begin van de 20ste eeuw tot de jaren 80, nauwelijks veranderde. De karakters zijn opvallend eendimensionaal, wat wil zeggen dat de zending kortweg als christenheld wordt neergezet en de Indiër/Indonesiër als onontwikkelde, primitieve heiden. Ook komt duidelijk naar voren dat in deze jeugdzendingsboeken niet de beleving van de lezer (het kind) centraal staat, maar de nadruk sterk ligt op de christelijke moraal en het belang van de zending.

Uitbreiding Bestuur

Enige tijd geleden heeft het bestuur uitvoerig gesproken over de toekomst van onze stichting. Het bestuur bestaat momenteel uit vijf personen. De redactie van de Zendingserfgoedreeks wordt gevormd door vier personen, inclusief bestuurslid Albert Ferwerda. Op vrijdagochtend gaan – in en rond het zendingserfgoedhuis in Zuidland – vijf of zes vrijwilligers aan de slag.

Om met onze activiteiten door te gaan, of om die eventueel uit te breiden, hebben we – vooral in het bestuur – dringend versterking nodig! Wilt u, als u geïnteresseerd bent in ons werk en als u denkt ons te kunnen helpen, dat alstublieft doorgeven?

Of misschien kent u iemand in uw omgeving die geïnteresseerd zou zijn. We horen het graag!

Bezoekers

Begin december kregen we bezoek van Agnes Vugts en Michelle van der Sluis, namens het Bureau 'RaadSaam Erfgoedprojecten'. Voor de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) zijn zij op verkenning langs collecties die in Nederland, buiten musea, op het terrein van zending en missie te vinden zijn.

Er was in 1992 al eens geïnventariseerd maar dat was hoognodig aan een *update* toe. De collectie van het Zendingserfgoedhuis voor de Protestantse Zendingsgeschiedenis is nieuw, omdat de verzamelingen bij de vroegere Hervormde zending in Oegstgeest, de Gereformeerde zending in Leusden en de Zending van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt in de vorige inventarisatie 'onder de radar' waren gebleven. Als de verkenning is afgerond, zal er een *follow up* komen d.m.v. een inventarisatie van zaken waar de RCE mogelijk bij kan helpen. De erfgoedadviseurs waren goed te spreken over hoe de collectie verzorgd wordt in het Zendingserfgoedhuis; een compliment dat we graag doorgeven aan het vrijwilligersteam.

Andere bezoekers waren de bestuurders van stichting *Library Development Indonesia* en hun partners. Ze kwamen niet alleen om het Zendingserfgoedhuis te bekijken maar maakten tevens van de gelegenheid gebruik om er hun bestuursvergadering te houden.

Vanuit Naarden kwamen Jan Peter en Marty Schouten ons bezoeken. Jan Peter is niet alleen predikant te Naarden maar tevens gepromoveerd theoloog en kenner van het Hindoeïsme in Nederland, India en Suriname. Hij zag de nodige

DIGITALE NIEUWSBRIEF STICHTING ZENDINGSERFGOED / ZENDINGSERFGOEDHUIS

Nr. 29 - December 2022

raakvlakken met de collectie uit Suriname maar ook uit Java en Bali.

Cees en Willemien van Gelder

Voor bestuurslid Tjeerd de Boer en zijn echtgenote Kathleen Ferrier was het de eerste keer dat ze te gast waren. Tjeerd ging voor in een zendingdienst in de Welkomkerk in Zuidland waar een tijdelijke tentoonstelling met geweven kleden uit China was ingericht. Dit kwam goed uit, omdat Tjeerd en Kathleen een aantal jaren in zendingdienst in Hong Kong gewerkt hebben en daar tijdens de dienst over konden vertellen.

Als laatsten kwamen Cees en Willemien van Gelder bij ons langs, om te kijken waar objecten, die wij door hun bemiddeling hadden verkregen, terecht zouden komen.

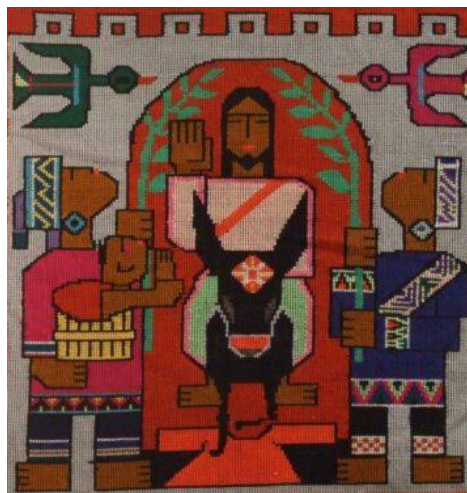
Kalender 2023

Op de Zendingserfgoedkalender 2023 staan afbeeldingen van wandkleden die ontworpen zijn door de heer He Qi uit China. Het thema is: 'Een nieuwe weg met Christus', naar het verhaal van de Emmaüsgangers.

Ook dit jaar hebben we weer een bijbehorende set kerstkaarten laten maken. Een set bestaat uit vier dubbele, vierkante kerstkaarten (13,2 x 13,2 cm) met afbeeldingen van de wandkleden uit China en - als bonus - een ansichtkaart met daarop de afbeelding 'Een nieuwe weg met Christus' (Het thema van de Zendingserfgoedkalender 2023). Op onze website vindt u uitvoerige informatie over de manier waarop u kalender en kaarten kunt bestellen en over de kosten daarvan.

Tentoonstellingen

In de Welkomkerk van de Protestantse Gemeente te Zuidland zorgt Stichting Zendingserfgoed voor een permanente wisseltentoonstelling. Tot aan de adventsperiode hangen daar Chinese wandkleden die ook op de zendingserfgoedkalender van 2023 staan afgebeeld.

Bekendheid Stichting Zendingserfgoed

We kunnen constateren dat onze stichting - waarschijnlijk dankzij de website - in binnen- en buitenland steeds meer bekend raakt. In het begin van dit jaar werd ons kunststukje over de *San De ark van Noach* gebruikt door de kerkelijke kunstwebsite ArtWay.

Uit Amerika kwam van The Daily Prayer Project het verzoek om een afbeelding van *De geboorte van Christus-Bethlehem* te mogen gebruiken voor hun kerstuitgave.

En uit Duitsland kregen we een verzoek van de decaan van het kerkelijk district Backnang, om een afbeelding van een kerstkaart van het Zendingsbureau uit Oegstgeest, van Severino Blanco uit Bolivia *Simeon en het kindje Jezus in de tempel*, voor de jaarbrief aan de mensen in zijn kerkprovincie te mogen gebruiken.

De Protestantse Kerk in Nederland gebruikt de afbeelding van *De wijzen volgen de ster naar Bethlehem* van Mahboobeh Salem voor hun jaarlijkse kerstgroet aan relaties in binnen en buitenland.

SECRETARIAAT@ZENDINGSERFGOED.NL

DORPSSTRAAT 24, 3214 AG ZUIDLAND

Postadres: Kerkweg 20-C, 3214 VD Zuidland

WWW.ZENDINGSERFGOED.NL

IBAN NL03 ABNA 05896419 72

Nieuwe aanwinsten

Ook in de afgelopen maanden brachten bezoekers het een en ander mee, zoals de objecten uit de nalatenschap van mevrouw Van Driel (Papua) met o.a. een kleine gevlochten kabala, diverse schelpenkettingen en een tifa of trommel.

Barend Drewes, lid van het bestuur van Library Development kwam ook deze keer niet met lege handen.

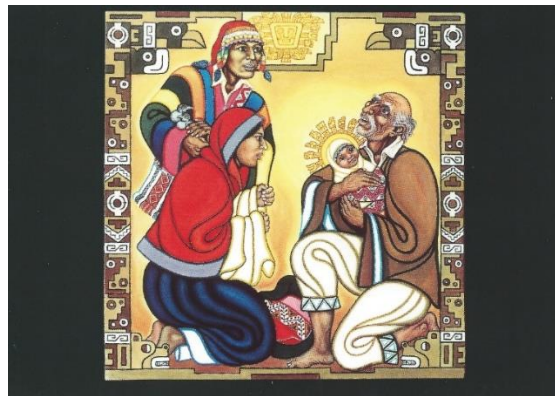
Van mevrouw Schipper-Vollebregt in Gouda ontvingen we een groot aantal objecten en boeken uit de collectie van haar onlangs overleden echtgenoot ds. Anton Schipper. Zij waren in de jaren zestig werkzaam in Makassar in het zuiden van Sulawesi maar de voorwerpen zijn afkomstig uit verschillende streken in Indonesië.

Familie Schouten kwam met enkele bijzondere voorwerpen uit de Surinaamse Hernnhutter zending, waar onder een katholiek missiebusje.

En via de heer Scheurer ontvingen we – behalve het stuk dat we kozen als ‘object van de maand’ – ook nog een reeks boeken, zowel in het Nederlands als in het Indonesisch, over dr. Scheurer en het Petronella/Bethesda ziekenhuis te Yogyakarta en tevens een zeer oude *wajang kulit* van de godheid Batara Bayu uit het Hindoe epos Ramayana.

Tot slot kwam een groot aantal voorwerpen uit de collectie van stichting Papua Erfgoed naar onze collectie over. Er vond al eerder uitwisseling tussen onze beide collecties plaats; deze keer had de ruil een grotere omvang.

Afbeelding op boombast - Papua

Object van de maand

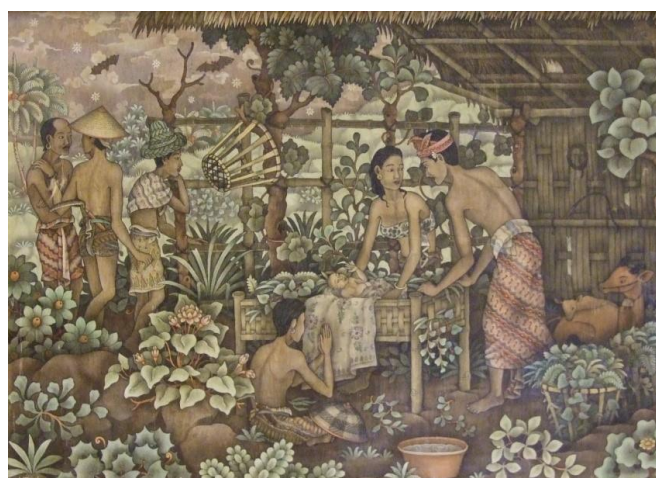
Van de kleinzoon van dokter J. G. Scheurer ontvingen we recent een heel bijzonder stuk zendingsergoed. Het is het boek dat dokter Jan Gerrit Scheurer en zijn vrouw ontvingen, toen ze in 1906 afscheid namen van het Petronella ziekenhuis in Yogyakarta. Dokter Scheurer had het Petronella ziekenhuis in 1896, als eerste geneesheer-directeur tot dan toe, geleid. Het ziekenhuis was toen al een begrip in de gezondheidszorg in deze sultansstad op midden-Java en dat is het jarenlang gebleven; ook toen het Bethesda ziekenhuis later onder de ‘paraplu’ van het YAKKUM kwam. (Yayasan Kristen untuk Kesehatan Umum = Christelijke Stichting voor Algemene Gezondheidszorg). Het boek staat vol met goede wensen en stichtelijke Bijbelteksten van collega artsen, verpleegkundigen en andere ziekenhuismedewerkers, maar ook van collega zending- en kerkmensen uit Yogyakarta en andere plaatsen op Java, zoals Weltevreden en Batavia. Naast de wensen in het Nederlands is het merendeel van de overige wensen in sierlijke Javaanse karakters op de bladen gekalligrafeerd.

DIGITALE NIEUWSBRIEF STICHTING ZENDINGSERFGOED / ZENDINGSERFGOEDHUIS
Nr. 29 - December 2022

In de bijbehorende standaard van hout staan de woorden *Het boek der gedachtenissen Esther VI:I*. Dr. Scheurer was na zijn terugkeer actief in de vaderlandse politiek en zat als medestrijder met Abraham Kuyper voor de ARP in de Tweede Kamer. De dochter van Kuyper schreef een biografie over dokter Scheurer.

In Betlehem – I Wayan Turun

*Bestuur en vrijwilligers van Stichting
Zendingserfgoed wensen u Heil en
Zegen voor het Nieuwe Jaar.*